

جلسه نقد و بررسی مجله رشد
فناوری آموزشی (ناحیه ۱ شهرداری)
تبیه و تنظیم: فرناز بابازاده
کارشناس ارشد مدیریت آموزشی

تیغ نقدهایتان را امروز تند کنید. با جان و دل می‌پذیریم. ما قصد داریم دایره نویسندگان مجله را گسترش دهیم و این توسعه کمک خواهد کرد به غنای محتوای مجله. سرفصل‌های کنونی مجله را کمی به‌روزتر و کارآمدتر خواهیم کرد تا محتوا، در عین پیوندش با مبانی نظری و تئوریک، کاربردی‌تر هم بشود.

دکتر واحدی با یادآوری تغییرات عنوان و گرافیک مجله به استقبال شنیدن سخنان حاضران رفت: «در عنوان مجله، از این به بعد،

در ابتدای جلسه آقای پورحسین، مسئول پژوهش استان با سخنانی درباره تأثیر تجربه‌های همکاران فرهنگی در تهیه محتوای مجلات رشد، مجلات را به رعایت نیازهای معلمان و دانش‌آموزان ملزم کرد.

دکتر واحدی، سردبیر مجله، از تغییر سردبیری مجله بعد از حدود ۳۰ سال و به‌تبع آن برنامه‌های جدید مجله سخن گفت و از همکاران خواست: «در جامعه‌ای مثل آموزش و پرورش که مسئله‌هایش روزانه در حال تغییرند و ما با پدیده‌های نویی روبه‌رو هستیم، لازم است مجلات رشد این موارد را مدنظر قرار دهند. لذا خواهشم این است که

ششمین جلسه «نقد و بررسی مجلات رشد» در شهرستان‌های استان تهران به همت آموزش و پرورش ناحیه ۱ شهرداری در حالی برگزار شد که مجله «فناوری آموزشی»، محور این جلسه بود. سردبیر مجله، آقای دکتر مهدی واحدی، به همراه مدیر داخلی مجله، خانم فرناز بابازاده و نیز عضو تحریریه مجله، خانم سمیه مهدی، مهمان گروه بررسی محتوای مجلات بودند. شرکت‌کنندگان، تعدادی از مسئولان، مدیران و معلمان محترم آموزش و پرورش ناحیه ۱ شهرداری بودند.

می‌گویم تفکیک مقطعی و جداسازی مطالب متناسب با همکاران ابتدایی از متوسطه هم اگر باشد خوب است؛ یا حداقل فصل‌بندی کنید: مثلاً فصل اول دوره ابتدایی، فصل دوم متوسطه اول و ...»

ایشان نکات بعدی را هم چنین خلاصه کرد: «فاصله بگیریم از فضای نظریه‌پردازی. دیگر اینکه طراحی گرافیک و روی جلد مجله واقعاً ساده است و ربطی هم به فناوری ندارد. گاهی هم گویا نیست. نکته بعدی هم تسهیل فضای مجازی است. پیشنهادم این است که گروه و کانالی در فضای مجازی ایجاد شود تا معلمان را به شما وصل کند.»

خانم بوریایی، کارشناس ارشد مدیریت آموزشی و معاون آموزشی، هم با تأکید بر تفکیک مجلات بر اساس دوره‌های تحصیلی، دقیقاً صحبت‌های همکارانش را تأیید کرد:

«فکر می‌کنم آنچه را ما از مجلات رشد و به‌خصوص فناوری آموزشی می‌خواهیم، در این مجلات لاقطل من نمی‌بینم.»

نکات دیگری که خانم بوریایی گوشزد کرد، عبارت بود از: «عکس‌ها اصلاً کیفیت و جذابیتی را ندارند که من معلم حداقل از جلد آن خوشم بیاید تا شروع کنم به خواندن مجله.»

خانم مریم انارستانی، همکار گروه‌های آموزشی آماری از تعداد متفاوت متقاضیان مجله در دوره‌های گوناگون تحصیلی ارائه داد:

«تقاضای اشتراک مجلات رشد در منطقه ما بالاترین رتبه را داشته است. ما در این دو سال، یک کمیته نظارت و ارزیابی داشتیم. این کمیته در طول سال محتوای مجلاتی

را که همکاران می‌خواندند به نقد و بررسی می‌گذاشت. بعد برای همکاران مسابقه برگزار شد و بهترین‌ها هم تقدیرنامه دریافت کردند.»

خانم انارستانی محتوای مجله را خوب ارزیابی کرد، اما پیشنهادی هم داشت: «ضمن تأیید سخن همکاران در خصوص مجلات، لازم است بگویم محتوا خوب است. ولی مسئله این است که همکاران ما دو دسته هستند؛ یا فعال

«این اتفاقات برای منطقه مبارک است و ما خوشحالیم از حضور اندیشمندان و صاحبان تصمیم در این زمینه. اجازه بدهید ابتدا تشکر کنم از اینکه این مجله ماهنامه است و منبع علمی خوبی است که همکاران ما هر ماه به آن دسترسی دارند. خوشحالیم از اینکه این مجله در اختیار ما قرار می‌گیرد، چون دانش را مستند و منتشر می‌کند.»

بنده حدود ۱۲ سال از مجلات رشد دانش‌آموزی و فناوری استفاده کرده‌ام. طی این سال‌ها سوالاتی برابرم وجود داشته که الان فرصت دیدم از حضورتان بپرسم.

سی سال است که این مجله در حال تدوین و چاپ است؛ ماهنامه‌ای آموزشی، تحلیلی و اطلاع‌رسانی. این دیدگاه خیلی خوب است و فراگیری مطالب را بیشتر می‌کند، اما مطالب را غیردقیق می‌کند، به چه معنا، به این معنا که وقتی من دارم مجله را می‌خوانم، نمی‌دانم کجایش اطلاع‌رسانی است به تعبیر فهم مسئله، نه تقسیم‌بندی. کجایش تحلیلی است و تحلیل در این مجله چه معنایی می‌دهد. آیا به روایت فکری یک نفر تحلیل می‌گویم، یا بر اساس یک روش منطقی می‌گویم تحلیل؟ من این تفکیک را در مجله پیدا نکردم. از طرف دیگر، اطلاع‌رسانی هم چه چیزی را قرار است اطلاع‌رسانی کند؟

تنوع اطلاع‌رسانی در مجله خیلی زیاد است. آیا قرار است فناوری را ارتباط بدهد به نظریه و عمل؟ آیا قرار است اسناد بالادستی را با میانجی‌گری فناوری آموزشی ارتباط بدهد به کاربرد در مدرسه؟ این سؤال‌ها همواره در ذهن من باقی مانده‌اند.

آقای علی اکبر پیرزاد،

مدیر مدرسه علی اکبر طالبی ۲ در دوره دوم ابتدایی، دکترای مدیریت آموزشی دانشگاه اصفهان با ۱۰ سال سابقه کار:

«من بیشتر نگاهم این است که معلم باید بتواند واقعیت‌های کلاس‌های درس را خیلی راحت به شما ارتباط بدهد.»

پیرزاد سخنان آقای مزاری را نیز تأیید و چنین کامل کرد: «در بحث تفکیک مخاطب، من

به‌منظور پاسداشت زبان فارسی، از فناوری به جای تکنولوژی استفاده خواهیم کرد. تغییرات گرافیکی هم خواهیم داشت.»

آقای شجاعی، معاون پشتیبانی ناحیه ۱ شهرری بر کمک‌رسانی محتوای مجلات به جریان آموزش تأکید کرد: «لازم است مجلات رشد آموزش و پرورش را حتی اگر شده ورقی بزنید. یک نکته هم به تجربه‌ایمان در حیطه آموزش و پرورش اضافه شود کافی است. من آن موقع که در مدرسه بودم، گزیده‌ای از آنچه را در مجلات می‌خواندم، با توجه به شرایط مدرسه‌ای که داشتم و با شرایط دانش‌آموزانم، در مدرسه اجرا می‌کردم. من خاطرات خوبی از مجلات رشد در آن سال‌ها دارم.»

آقای مزاری، معلم ناحیه با مدرک دکترای مدیریت آموزش عالی دانشگاه تهران و مدرس دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، ضرورت تفکیک محتوای متناسب با انواع مخاطبان مجله را مطرح کرد:

که اصلاً کاربردی نیستند. من خودم به شخصه فصل اول را کنار گذاشتم، چون برایم جذابیت نداشت. مقاله‌ای را می‌خواستیم بخوانیم، تیتراژ بود «مدیریت تصاویر کتاب‌های درسی». دو پاراگراف اول مرا جذب نکرد و گذاشتمش کنار. اما می‌خواستیم در این جلسه شرکت کنیم و نمی‌توانستیم دست خالی بیاییم. شروع کردم به خواندن و دیدم مطالب خیلی خوب بود و نکات خوبی به من یاد داد؛ هرچند پاراگراف اول که باید مخاطب را جذب کند، اصلاً برای من جذابیت نداشت.

نکته دیگر اینکه، در کنار مقاله‌ها لینک هم بگذاریم.»

خانم شهلا کریمی زبان حال معلمان ابتدایی بود و با بیانی ساده عنوان کرد: «تقریباً اکثر همکارانی که اینجا صحبت کردند، همکاران دوره ابتدایی بودند و مشکلات این دوره را مطرح کردند. در حالی که این مجله ممکن است واقعا برای دوره‌های بالاتر هم خیلی

مثمرتر باشد. لطفاً ساده باشید، من معلم ساده ابتدایی هستم و با کودکان سروکار دارم. زبان من پیچیده نیست. بسیار زبان ساده‌ای دارم. شما هم با من چنین باشید. زبان مجله شما پیچیده است. آن زبان ساده را به کار ببرید تا معلمان موفق بشوند و به سمت مجله شما بروند و از نوشته‌های خوب شما استفاده کنند.»

خانم تقوی، دانشجوی دوره دکتری برنامه‌ریزی درسی هم سخنان همکارانش را تأیید و کامل کرد:

«۹۰ درصد مطالب مقاله است و آموزشی در آن وجود ندارد. به درد دبیرستان هم نمی‌خورد. موضوع دیگر البته به همکاران خودم مربوط است که ما می‌توانیم از همکاران بخواهیم

مجلات اجرا نشده است. هرچند مجله با اهداف کلان تربیتی و آموزشی، با چارچوب ساحت‌های سند تحول بنیادین، هم‌سوست. برای مثال، در نگارش و تدوین این مجلات، دانش به مهارت، و درک و دریافت به کاربرد تبدیل می‌شود. این جریان به نوعی چرخش‌های تحول‌آفرین سند تحول بنیادین را به نمایش می‌گذارد و تقریباً اهداف هشت‌گانه نظام قبلی آموزش و پرورش را در قالب ساحت‌های شش‌گانه سند تحول بنیادین رقم می‌زند. با توجه به اینکه الان ما داریم در چارچوب اهداف سند تحول بنیادین برنامه‌ریزی می‌کنیم و افق چشم‌انداز ۱۴۰۴ و دستیابی دانش‌آموزان را به مراتبی از حیات طیبه داریم، اولین حرف ما این است که در چهار محور خود، خدا، خلق و خلقت باید کار شود و این متأسفانه حتی به صورت پنهان هم در مطالب مجلات دیده نمی‌شود.»

خانم زهره‌وند به خاطر ضیق وقت کوتاه سخن گفت:

«ما می‌خواهیم با توجه به فناوری از بهترین و علمی‌ترین مطالب در کوتاه‌ترین زمان استفاده کنیم. وقتی زمان مان محدود است و علم و دانش آنقدر وسیع است، من نمی‌توانم دیگر فقط از روش سخنرانی استفاده کنم. نظر من این است که یک ضمیمه، به صورت پیوست شیوه نگارش مقالات چاپ شود. ما واقعا همکاران فعالی داریم.»

خانم توکلی هم پیشنهادی داشت: «من سال‌ها به این فکر می‌کردم که ما در طرح‌های متعددی شرکت می‌کنیم، اما این طرح‌ها هیچ کجا بازخورد خوبی ندارد و هیچ کجا از طرح یک معلم موفق استفاده نمی‌شود. حالا شاید یکی از جاهایی که می‌توان از این طرح‌ها استفاده کرد، مجله رشد فناوری آموزشی باشد! کاش می‌شد در این مجله قسمتی را به معلم‌های موفق و تجربه‌های موفق آن‌ها اختصاص دهیم و ما می‌توانستیم از آن به عنوان منبع استفاده کنیم!»

خانم مهدوی، کارشناس ارشد تکنولوژی آموزشی، کمی جزئی‌تر مجله را بررسی کرد: «وقتی مجله را مرور می‌کردم، دیدم بعضی مطالب به‌صورت تئوری مطرح شده‌اند

و خودجوش، یا همکاری هستند که فقط برای دریافت حقوق آمده‌اند و معلمی شغلشان است و تمام، خوب، همکاری که پژوهشگر و فعال است، خودجوش می‌رود دنبال مطالب تکمیلی. ولی معلمی که این انگیزه را ندارد، من باید به او انگیزه بدهم. در نهایت می‌خواهم بگویم بهتر است مجلات ما برای معلم جذاب باشند. بهتر است از صفحات اینستاگرامی هم استفاده کرد و مطالب مجله را به صورت فیلم در اینستاگرام گذاشت.»

خانم عرب‌سالاری، کارشناس ارشد برنامه‌ریزی درسی دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی با ۲۸ سال سابقه کار و آموزگار پایه پنجم، سخنان را با سؤالی شروع کرد:

«چه کسانی می‌توانند مقاله و مطلب ارسال کنند و چطور؟ من خودم چند سال پیش به دو سه مجله رشد مقاله دادم و حتی با دفتر مجله تماس تلفنی گرفتم. بعضی‌ها قول چاپ هم دادند، ولی در عمل هیچ اتفاقی نیفتاد.»

خانم قهرمانی، مدیر مدرسه هیئت امنایی فروغ حضرت خدیجه (س) با ۲۶ سال سابقه کار، از حیات طیبه می‌گوید و از ضرورت چرخش مجله به تبیین عرصه‌های چهارگانه برنامه درسی ملی:

«در مدرسه ما مجلات فناوری آموزشی همیشه تهیه می‌شود و من با اطمینان می‌گویم که حداقل بهره و استفاده از محتوایش گرفته می‌شود. بی‌انصافی است بگویم هیچ کارایی مفیدی ندارد، چرا دارد. با توجه به اینکه از سال ۹۰ به این طرف، اهداف سند تحول الزام اجرایی پیدا کرده‌است، اما در نگارش و تدوین

کانال‌های مرتبط با فناوری آموزشی را به همکارانمان در فناوری آموزشی و مجله فناوری آموزشی معرفی کنند تا در همان برنامه کاربردی که پیشنهاد دادیم، معرفی شود و دیگران نیز بتوانند از آن‌ها استفاده کنند.

مورد آخر هم اینکه استفاده از علوم کشورهای دیگر منافاتی ندارد با پیشرفت، اما من اصلاً چیزی ندیدم و نمی‌دانیم چه فناوری‌هایی در کشورهای پیشرفته وجود داشته که ما هم آن را بشناسیم و از آن استفاده کنیم؟»

در نهایت و در پایان سخنان همکاران محترم آموزش و پرورش ناحیه ۱ شهر ری، آقای طویبا با دو نکته جمع‌بندی کرد: «دو مورد هست، یکی اینکه بنده، برخلاف دوستان، مخالف اپلیکیشن‌سازی هستم، رسانه‌های مکتوب جایگاه خود را دارند و باید داشته باشند؛ ولو مختصر. نکته دیگر اینکه خیلی از دوستان پژوهشگر منطقه می‌پرسند ما چطور مقاله یا مطلب‌مان را چاپ کنیم؟»

سردبیر مجله از حاضران و صحبت‌هایشان تشکر کرد و چون زمان محدود بود، تنها درباره چند موضوع از موضوعات مطرح‌شده صحبت کرد. البته پیش از آن از اعضای دفتر مجله خواست صحبت کنند.

خانم مهتدی ضمن تشکر از حاضران گفت: «خیلی از نکاتی که تذکر دادید، خوشبختانه امسال قرار است اجرا شود، ولی بقیه پیشنهادها هم قطعاً جای فکر کردن و بررسی و برنامه‌ریزی دارد.»

خانم بابازاده ضمن ابراز خوشحالی از استقبال همکاران در جلسه بررسی مجله گفت:

«چند نکته‌ای را کوتاه خدمتان عرض کنم، اول از هر چیزی باید بگویم که مجله ما یک مجله دولتی است با شرایط خاص خودش.

اینکه دوستان فرمودند مجله به شکل کاغذی نباشد و دیجیتال شود، اینها مواردی است که تصمیم آن با دفتر انتشارات و فناوری آموزشی است. وظیفه ما در دفتر مجله تولید محتواست و چاپ آن‌ها در قالب مجله‌ای که می‌بینید، البته دوستان مستحضرند که محتوای مجله، در مدت کمتر از یک ماه بعد از انتشار کاغذی، به صورت فایل پی‌دی‌اف به صورت رایگان روی سایت قرار می‌گیرد. در مورد چگونگی ارسال مطالب هم هیچ محدودیتی وجود ندارد، نشانی ایمیل در مجله درج شده و تمام مطالب دریافتی داور می‌شود. ترجیح دفتر مجله این است که نوشته‌های معلمان را تأیید و چاپ کند، چرا که باید به درد معلم بخورد. ولی متأسفانه برخی از مطالبی که به دستمان می‌رسند، کیفیت لازم را ندارند. به‌هر حال، ما در دفتر مجله منتظر مطالب شما عزیزان هستیم.»

دکتر واحدی قول داد نه به عنوان سردبیر مجله، بلکه به عنوان یک معلم فناوری آموزشی که در دانشگاه هم این دغدغه‌ها را دارد، به تمام گفته‌های همکاران فکر کند و تا حد توان آن‌ها را منعکس کند. ایشان همچنین به محدودیت‌های یک مجله دولتی و سازمانی و ملاحظات حاکمیتی و سیاست‌گذاری آن اشاره کرد و گفت: «ما مجلات رشد زیادی داریم؛ مجلات کودک، نوجوان، بزرگسال و تخصصی، که هر کدام مأموریتی دارند و تداخل موضوعی آن‌ها غیرحرفه‌ای است و باید مرزها را مراعات کنیم.

دغدغه‌های شما در بحث نبود ارتباط یا کم بودن کانال‌های ارتباطی یا قدیمی بودن ایمیل و تلفن درست است. الان همه شکل‌های جدیدتر را می‌خواهند، البته سازمان سیاست‌هایی دارد، ولی تا آنجا که اطلاع دارم، دفتر انتشارات و فناوری آموزشی به دنبال طراحی یک فضای رسانه‌ای شبکه‌ای برای مجموعه خود است.

نکته دیگر که مجله ما را متمایز می‌کند، خود فناوری آموزشی است. فناوری آموزشی در کشور ما و در آموزش و پرورش ما موضوعی حاشیه‌ای، فانتزی، تزئینی و ثانویه محسوب می‌شود. فهم جامعه یا تعلیم و تربیت ما از فناوری آموزشی هنوز متعلق به ۷۰ سال پیش و آن هم فهم ابزاری است. در حالی که کلمه فناوری

به معنای کاربرد آخرین یافته‌های علم در عمل است. این خیلی فرق می‌کند با فناوری به معنای ابزار فناوری و فقط وسیله.

امروزه ما در کشور با معضلی مواجه هستیم که همه را هم مبتلا کرده‌است: از آدم معمولی تا استاد دانشگاه، و آن معضل نخواندن است. فضای مجازی آدم‌ها را پرتوقع، دارای توهم دانایی زیاد، بسیار سطحی و شفاهی بار آورده‌است. این جزو ویژگی‌های ذاتی شبکه‌های اجتماعی و فضای مجازی است که آدم‌ها حوصله خواندن طولانی مدت را ندارند. آدمی که طولانی نمی‌خواند هم عمیق نمی‌شود. البته در دنیا با این مشکل مواجهیم، خب ما در مجله هم نباید خیلی طولانی بنویسیم، ولی در عین حال ما نباید این اشتباه را تأیید کنیم. ما باید فرهنگ سازی کنیم؛

نکته آخر. ما آماده دریافت محصولات علمی شما در قالب‌های متنوع علمی پژوهشی و عملیاتی کاربردی هستیم. مطالب ما قرار نیست صرفاً کاربردی بشوند، چون مأموریتشان این نیست.

ما ناگزیریم بین تئوری و عمل در جای مناسبی قرار بگیریم تا نه دچار افراط شویم و نه تفریط.»

دکتر واحدی جمع‌بندی جلسه را چنین عنوان کرد:

«اصلی‌ترین نکته‌ای که من از این جلسه داشتم این است که مجله رشد فناوری آموزشی باید کاربردی باشد. هر مطلبی که می‌نویسید، باید کاربرد داشته باشد. البته کاربرد فقط این نیست که این را به این وصل کنم و یک چیزی در بیاید. کاربرد نظری، کاربرد رفتاری، کاربرد شناختی، کاربرد عاطفی داریم و یک بخش هم کاربرد عملیاتی است.»

آقای سردبیر حاضران در جلسه را سفیران خود خواند: «کانال‌های فعلی ارتباطی شما با ما هم فعلاً تلفن و ایمیل هستند. می‌توانید تماس بگیرید و ایمیل بفرستید. ما از مطالبتان نه تنها استقبال می‌کنیم، بلکه من شما را نماینده ۳۰۰۰ نفر در ناحیه ۱ آموزش و پرورش شهرری می‌بینم. شما باید سفیران این جلسه باشید؛ ان‌شاءالله.

از همکاران عزیز می‌خواهم که این جلسه را تشکیل دادند سپاسگزارم. تجربه فوق‌العاده‌ای بود.»